

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.04.1998, sp. zn. 7 Tz 50/98, ECLI:CZ:NS:1998:7.TZ.50.1998.1

Číslo: 33/1999

Právní věta: Soud nemůže konat řízení proti uprchlému podle § 302 odst. 1 a násl. tr. ř. jen proto, že se mu nepodařilo doručit obviněnému předvolání k hlavnímu líčení na adresu formálně vykazovaného bydliště, jestliže předvolání vůbec nebylo doručováno na adresu, kterou obviněný podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. ř. při výslechu před vyšetřovatelem uvedl jako adresu určenou pro doručování s tím, že v místě vykazovaného bydliště se nezdržuje. Řízení proti uprchlému se před soudem koná jedině na návrh státního zástupce podle § 305 tr. ř. Jestliže státní zástupce takový návrh neučinil, není tento nedostatek nahrazen tím, že státní zástupce k dotazu soudu uvedl, že s řízením proti uprchlému souhlasí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.04.1998

Spisová značka: 7 Tz 50/98

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení proti uprchlému

Předpisy: 141/1961 Sb. § 55 odst. 1 písm. c)
§ 302 odst. 1
§ 305

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. 9. 1996 sp. zn. 5 T 63/96 a Obvodnímu soudu pro Prahu 1 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. 9. 1996 sp. zn. 5 T 63/96 byl obviněný K. Š. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. a odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na jeden rok, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 57 tr. zák. (ve znění zák. č. 290/1993 Sb.) k trestu vyhoštění z území České republiky.

Podkladem odsuzujícího výroku bylo zjištění, že obviněný K. Š. dne 20. 1. 1996 v obchodním domě K.

v Praze odcizil z volného výběru v oddělení drogerie drobné kosmetické zboží v celkové ceně 545 Kč ke škodě obchodní společnosti K. Praha, ačkoli byl dne 15. 2. 1994 pravomocně odsouzen ve věci Okresního soudu Praha - západ sp. zn. 1 T 84/93 mimo jiné pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na osmnáct měsíců, který vykonal.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 nabyl právní moci dne 12. 10. 1996 v řízení před tímto soudem jako soudem prvního stupně. Ve spise je právní moc chybně vyznačena tak, že nastala již dne 24. 9. 1996, tj. dnem vyhlášení rozsudku. Po vyhlášení rozsudku v hlavním líčení konaném dne 24. 9. 1996 se sice státní zástupce i obhájkyň, která vykonávala práva obviněného v řízení proti uprchlému (§ 304 tr. ř.), vzdali práva odvolání, avšak ode dne doručení opisu rozsudku obhájkyň, tj. od 3. 10. 1996, běžela osmidenní lhůta k odvolání osobám oprávněným podat ve prospěch obviněného odvolání podle § 247 odst. 2 tr. ř. Právní moc rozsudku tedy ve skutečnosti nastala tím, že těmto osobám marně uplynula uvedená lhůta, jejíž konec připadal na 11. 10. 1996. Následujícího dne, tj. 12. 10. 1996, rozsudek nabyl právní moci.

Ministryně spravedlnosti podala dne 24. 3. 1998 u Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1. Stížnost pro porušení zákona podala ve prospěch obviněného K. Š. a omezila ji pouze na výrok o uložení trestu vyhoštění. Namítla, že trest vyhoštění byl obviněnému uložen nezákonně, protože obviněný zřejmě je státním občanem České republiky. Ministryně spravedlnosti proto navrhla, aby Nejvyšší soud vyslovil vytýkané porušení zákona, ke kterému došlo v neprospěch obviněného, aby zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu vyhoštění a aby zrušil i další obsahově navazující rozhodnutí pozbývající podkladu zrušením výroku o trestu vyhoštění.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Především je nutno konstatovat, že napadený rozsudek vzešel z vadně provedeného řízení, které bylo v rozporu se zákonem konáno jako řízení proti uprchlému podle hlavy devatenácté, oddílu druhého trestního řádu.

Před soudem se řízení proti uprchlému koná podle § 305 tr. ř. jen na návrh státního zástupce. V přezkoumávané věci však státní zástupce nenavrh, aby soudní řízení bylo konáno jako řízení proti uprchlému. Takový návrh neučinil v obžalobě ani v žádném jiném podání. Státní zástupce sice v podání ze dne 27. 6. 1996 sdělil, že souhlasí s konáním řízení proti uprchlému, avšak toto jeho podání nelze považovat za návrh ve smyslu § 305 tr. ř. K tomu je třeba pouze poznamenat, že podnětem k citovanému podání státního zástupce byla žádost Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 14. 6. 1996 o vyjádření státního zástupce, zda lze konat řízení proti uprchlému. Nedostatek návrhu státního zástupce, aby řízení před soudem bylo provedeno jako řízení proti uprchlému, nemohl být nahrazen pouhým souhlasem státního zástupce s tímto způsobem řízení, ke kterému dal podnět sám soud.

Pro to, aby soudní řízení bylo provedeno jako řízení proti uprchlému, však nebyly splněny ani podmínky stanovené v § 302 odst. 1 tr. ř. Podle tohoto ustanovení lze řízení proti uprchlému konat proti tomu, kdo se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá. Obvodní soud pro Prahu 1 na splnění podmínek uvedených v citovaném ustanovení usoudil patrně ze skutečnosti, že předvolání s opisem obžaloby se nepodařilo obviněnému K. Š. doručit na adresu R. ve Slovenské republice. Zásilka obsahující předvolání a opis obžaloby se soudu bez doručení vrátila s poznámkou pošty, že obviněný na uvedené adrese již několik let nebydlí a že jeho nová adresa není známa. To koresponduje s tou částí výpovědi obviněného v přípravném řízení, v níž obviněný uvedl, že nemá

stále bydliště a že bydlí "různě po hotelích". V rámci svého výslechu v přípravném řízení obviněný výslovně uvedl, že podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. ř. mu mají být písemnosti ukládány na adrese Policie České republiky - Obvodního úřadu vyšetřování, Praha 1, Bartolomějská 7, neboť nemá trvalý ani přechodný pobyt. Tuto část výpovědi Obvodní soud pro Prahu 1 nevzal na zřetel, neboť na uvedenou adresu obviněnému nedal doručit žádnou písemnost, to znamená ani předvolání k hlavnímu líčení s opisem obžaloby. Jestliže je z protokolu o výslechu obviněného v přípravném řízení zřejmé, že trvalé bydliště obviněný vykazuje pouze formálně, aniž se tam skutečně zdržuje, a jestliže při tomto výslechu výslovně uvede podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. ř. jinou adresu pro účely doručování, není možné přesvědčivě dovodit, že obviněný se ve smyslu § 302 odst. 1 tr. ř. vyhýbá trestnímu řízení tím, že se skrývá, pokud soud předvolání k hlavnímu líčení s opisem obžaloby bezvýsledně zaslal na adresu formálně vykazovaného trvalého bydliště, a nikoli na adresu, kterou obviněný pro účely doručování uvedl podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. ř. Za takových okolností nelze konat řízení proti uprchlému.

Výrok o vině obviněného K. Š. trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. se opírá o zjištění, že obviněný v obchodním domě odcizil zboží v ceně 545 Kč, ačkoli byl v dřívější trestní věci pravomocně odsouzen mimo jiné pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který vykonal. Pokud jde o tzv. zpětnost jako zákonný znak trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., shledal Obvodní soud pro Prahu 1, že obviněný se odcizení zboží v obchodním domě dopustil za situace, kdy byl za takový trestný čin v posledních třech letech "potrestán a odsouzen". Obvodní soud pro Prahu 1 však v hlavním líčení neprovedl důkaz trestním spisem Okresního soudu Praha - západ sp. zn. 1 T 84/93. Provedl důkaz pouze přečtením rozsudku Okresního soudu Praha - západ ze dne 9. 11. 1993 sp. zn. 1 T 84/93 a rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 2. 1994 sp. zn. 8 To 8/94. Z těchto důkazů mohl v krajním případě usuzovat na splnění zákonného znaku "odsouzen", avšak bez provedení důkazu celým spisem nemohl činit plně spolehlivé závěry, neboť nemohl vyloučit např. zrušení citovaných rozsudků v řízení o mimořádném opravném prostředku. Již vůbec však nebylo možné z citovaných rozsudků činit bezpečný závěr o tom, že obviněný alespoň zčásti vykonal uložený trest, což bylo podmínkou naplnění zákonného znaku "potrestán". Zjištění, zda a kdy obviněný vykonal uložený trest, bylo možné spolehlivě činit jen na podkladě příslušného trestního spisu, z něhož bylo zjistitelné i to, zda ohledně odsouzení nenastal účinek, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen. Bez provedení důkazu spisem Okresního soudu Praha západ sp. zn. 1 T 84/93 není jasné, z čeho Obvodní soud pro Prahu 1 zjistil, že obviněný skutečně vykonal trest uložený v citované věci Okresního soudu Praha západ.

K výroku o vině pokládá Nejvyšší soud za nutné ještě poznamenat, že zůstává nejasné, jak Obvodní soud pro Prahu 1 došel ke zjištění, že obviněný odcizil zboží v celkové ceně 545 Kč. Toto zboží není ve skutkové části výroku o vině nijak specifikováno. Obviněný K. Š. v přípravném řízení doznal, že odcizil krém MILK'N'HONEE, krém NERIDE, čisticí mléko a hydratační mléko. Podle vyjádření poškozené obchodní společnosti K. krém MILK'N'HONEE měl cenu 115 Kč, krém NERIDE měl cenu 210 Kč, čisticí mléko mělo cenu 170 Kč a hydratační mléko mělo cenu 150 Kč. Součet uvedených položek je 645 Kč a nikoli 545 Kč.

I když závěr o správnosti výroku o trestu je možné činit zásadně až na podkladě správného výroku o vině, lze v posuzovaném případě již nyní konstatovat, že pro uložení trestu vyhoštění neměl Obvodní soud pro Prahu 1 spolehlivý podklad především z toho hlediska, že náležitě nezjistil, že obviněný K. Š. není občanem České republiky. Obvodní soud pro Prahu 1 uložil trest vyhoštění podle § 57 tr. zák., ve znění zák. č. 290/1993 Sb. Jednou z podmínek uložení tohoto trestu je to, že obviněný není občanem České republiky. Pro posouzení této otázky si Obvodní soud pro Prahu 1 neopatřil v podstatě žádné důkazy a vycházel bez dalšího patrně jen z toho, že obviněný v protokolu o svém výslechu v přípravném řízení uvedl, že má státní příslušnost Slovenské republiky. Z protokolu ale

není patrné, zda obviněný předložil nějaký doklad své totožnosti, z kterého by vyplývalo, že je státním občanem Slovenské republiky, např. občanský průkaz nebo cestovní pas Slovenské republiky apod. Z bližších údajů, které byly získány výsledkem obviněného v přípravném řízení, naopak vyplývaly závažné okolnosti, které ukazovaly na reálnou možnost, že obviněný ve skutečnosti je státním občanem České republiky. Obviněný se narodil dne 9. 1. 1955 v Praze rodičům, kteří zřejmě byli československými státními občany. Obviněný tak narozením zjevně nabyl československého státního občanství podle zákona č. 194/1949 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Pak je možné, že státní občanství České socialistické republiky (spolu se státním občanstvím Československé socialistické republiky) obviněný měl na podkladě ustanovení § 2 odst. 1 zák. č. 39/1969 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Následně se obviněný mohl stát občanem České republiky podle § 1 odst. 1 zák. č. 40/1993 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Z dosud provedených důkazů nevyplývá nic, co by svědčilo o tom, že obviněný pozbyl státního občanství České republiky, resp. že by státního občanství České republiky vůbec nenabyl.

Z uvedeného vyplývá, že výrokem o vině i výrokem o trestu Obvodní soud pro Prahu 1 porušil zákon v neprospěch obviněného v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů. Tím, že napadeným rozsudkem rozhodl v řízení proti uprchlému, Obvodní soud pro Prahu 1 porušil v neprospěch obviněného zákon v ustanoveních § 302 odst. 1 a § 305 tr. ř.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil zjištěná porušení zákona, podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením rozsudku ztratila podklad, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodního soudu pro Prahu 1, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Při novém projednání věci Obvodní soud pro Prahu 1 odstraní vady a neúplnosti vytknuté tímto rozsudkem Nejvyššího soudu. Řízení proti uprchlému za nynější situace nepřichází v úvahu, protože obviněný je v současné době ve vazbě v trestní věci Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 5 T 204/97. Řízení je proto nutné konat podle obecných předpisů trestního řádu. V tomto řízení Obvodní soud pro Prahu 1 provede všechny potřebné důkazy, což ve vztahu k tzv. zpětnosti ve smyslu § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. znamená důkaz spisem Okresního soudu Praha západ sp. zn. 1 T 84/93, a ve vztahu k případnému uložení trestu vyhoštění podle § 57 tr. zák. důkazy týkající se otázky, zda obviněný není státním občanem České republiky, resp. osobou, které bylo přiznáno postavení uprchlíka. Závažné listinné důkazy ohledně státního občanství obviněného jsou také v trestním spise Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 3 T 80/97. Provedené důkazy Obvodní soud pro Prahu 1 zhodnotí způsobem stanoveným v § 2 odst. 6 tr. ř. a na tomto podkladě rozhodne o vině a v případě uznání viny i o trestu. V novém řízení platí tzv. zákaz reformace *in peius*, což znamená, že oproti původnímu rozsudku nesmí dojít ke změně v neprospěch obviněného.